

Briff ynghylch: Rhaglen Waith 2016-17

Mae'r Comisiynydd wedi datblygu ei Rhaglen Waith ar gyfer 2016-17 ar sail y blaenoriaethau a nodir yn ei Fframwaith Gweithredu:

- Gwreiddio llesiant pobl hŷn wrth galon gwasanaethau cyhoeddus
- Gwella ansawdd iechyd a gofal cymdeithasol – a'u hargaeledd a mynediad atynt
- Amddiffyn a gwella gwasanaethau, cyfleusterau a seilwaith cymunedol
- Sefyll cornel pobl hŷn sydd mewn perygl o gael eu niweidio a sicrhau eu bod yn cael eu diogelu a'u hamddiffyn
- Mynd i'r afael â rhagfarn, anghydraddoldeb a gwahaniaethu

Mae manylion y gwaith y cynlluniwyd i'w wneud yn ystod 2016-17 wedi'u nodi isod.

Deddfwriaeth i amddiffyn a hyrwyddo hawliau pobl hŷn

Ym mis Ionawr 2016, llwyddodd y Comisiynydd i sicrhau cefnogaeth drawsbleidiol ynglŷn â chael Llywodraeth Cymru i gyflwyno deddfwriaeth a fydd yn amddiffyn ac yn hyrwyddo hawliau pobl hŷn ac yn gwreiddio dull o weithredu ar sail hawliau ar draws ein gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Mae'r Comisiynydd wedi dod â grŵp o arbenigwyr o bob rhan o'r sector cyhoeddus, y trydydd sector a'r sector cyfreithiol at ei gilydd, yn ogystal â phobl hŷn, i benderfynu ar yr hyn y gellid ei gynnwys yn y ddeddfwriaeth arfaethedig a sut y byddai'n gweithio'n ymarferol.

Bydd canfyddiadau'r grŵp o arbenigwyr yn cael eu cofnodi mewn adroddiad briffio a fydd yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru ac Aelodau'r Cynulliad cyn i raglen o ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol gael ei chynnal er mwyn sicrhau bod y gwaith hwn yn parhau i wneud cynnydd.

Diogelu Pobl Hŷn

Bydd gwaith yn parhau drwy gydol 2016-17 i godi ymwybyddiaeth am y graddau y mae pobl hŷn yn cael eu cam-drin a'u hesgeuluso, ac effaith hynny, ac i hyrwyddo arferion da y gellid eu cyflwyno'n ehangach er mwyn sicrhau bod pobl hŷn yn cael eu hamddiffyn a'u diogelu'n well.

Bydd hyn yn cynnwys cyfres o seminarau i staff gwasanaethau cyhoeddus, a fydd yn meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth er mwyn sicrhau eu bod yn gallu diogelu ac amddiffyn pobl hŷn yn fwy effeithiol; proses barhaus o ymgysylltu â byrddau diogelu ledled Cymru, a gweithio gyda hwy; a chyhoeddi canllawiau ar gyfer gweithwyr proffesiynol y rheng flaen ynglŷn â'r dulliau mwyaf effeithiol o ymateb pan fo person hŷn yn cael ei gam-drin, a gaiff eu llunio mewn partneriaeth â Thîm Llywodraeth Cymru ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol.

Profiadau o wasanaethau meddygon teulu

Mae pobl hŷn o bob rhan o Gymru yn rhoi gwybod i'r Comisiynydd yn gyson am eu profiadau o wasanaethau meddygon teulu. Er bod y Comisiynydd wedi clywed am nifer o brofiadau cadarnhaol, yn aml bydd pobl hŷn yn tynnu sylw at yr heriau y maent yn eu hwynebu o ran cael mynediad at wasanaethau meddygon teulu, a defnyddio'r gwasanaethau hynny.

O ganlyniad, bydd y Comisiynydd a'i thîm yn casglu safbwyntiau pobl hŷn am wasanaethau meddygon teulu ledled Cymru – drwy gyfrwng sesiynau trafod mewn grŵp a thrwy holiaduron – i ganfod arferion da y gellid eu mabwysiadu'n ehangach ym meddygfeydd meddygon teulu, yn ogystal â meysydd y mae angen gweithredu gwelliannau ynddynt.

Bydd adroddiad yn cael ei gyhoeddi yn 2017 sy'n cynrychioli lleisiau a phrofiadau pobl hŷn ledled Cymru, gan nodi ym mha ffyrdd yr hoffent i wasanaethau meddygon teulu gael eu darparu. Yna, bydd y Comisiynydd yn gweithio gyda Byrddau Iechyd i sicrhau bod y camau sydd eu hangen i wella ansawdd rhan allweddol o'n system gofal iechyd yn cael eu gweithredu.

Ysgogi newidiadau ar gyfer pobl sy'n byw gyda dementia

Bydd y Comisiynydd yn craffu ar yr ymatebion a gafwyd gan gyrff cyhoeddus i'w hadroddiad "Dementia: mwy na dim ond colli'r cof" er mwyn sicrhau eu bod yn cymryd y camau sydd eu hangen i gyflawni'r newidiadau y mae pobl sy'n byw gyda dementia a'r rhai sy'n gofalu amdanynt am eu gweld, ac y mae angen iddynt eu gweld, yn ein gwasanaethau cyhoeddus.

Yn dilyn y gwaith dadansoddi hwn, bydd y Comisiynydd yn cyhoeddi datganiad sy'n nodi'r arferion da sydd wedi'u cyflwyno o ganlyniad i'w hadroddiad a chan amlygu unrhyw feysydd y mae'n rhaid cyflawni gwelliannau pellach ynddynt.

Adolygiad Dilydol o Gartrefi Gofal Preswyl

Pan gyhoeddodd y Comisiynydd ei Hadroddiad ar yr Adolygiad o Gartrefi Gofal Preswyl, dywedodd y byddai'n cynnal Adolygiad dilydol er mwyn sicrhau bod y camau yr oedd cyrff cyhoeddus a darparwyr cartrefi gofal preswyl wedi addo eu cymryd yn mynd rhagddynt ac y bydd y deilliannau i bobl hŷn yn cael eu cyflawni.

Trefnwyd i'r Adolygiad dilydol hwn, y bydd lleisiau pobl hŷn yn ganolog iddo unwaith eto, gychwyn yn yr hydref yn 2016. Bydd rhagor o fanylion am y dull gweithredu sydd wedi'i gynllunio a'r meysydd y bydd y Comisiynydd yn canolbwyntio arnynt yn cael eu cyhoeddi cyn bo hir.

Seminarau Darparwyr Cartrefi Gofal Preswyl

Gan adeiladu ar sail cyfres lwyddiannus o seminarau a gynhaliwyd yn 2015-16, a rannodd arferion da a oedd wedi'u canfod drwy gyfrwng Adolygiad y Comisiynydd o Gartrefi Gofal Preswyl, bydd seminarau pellach yn cael eu cynnal i ddarparwyr cartrefi gofal preswyl yn ystod 2016-17 er mwyn parhau i ategu gwelliannau i ansawdd bywyd pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal preswyl ledled Cymru.

Bydd seminarau 2016-17 yn cael eu cynnal mewn partneriaeth â'r Ysgol Ymchwil Gofal Cymdeithasol, Prifysgol Abertawe; Gwasanaeth Gofalwyr Powys; a Taith. Bydd cynnwys pob seminar wedi'i deilwra ar sail adborth gan ddarparwyr cartrefi gofal preswyl a gymerodd ran yn y seminarau y llynedd.

Mynd i'r afael ag oedraniaeth a gwahaniaethu

Mae pobl hŷn ledled Cymru yn rhoi gwybod i'r Comisiynydd yn rheolaidd am eu profiadau o gael eu trin yn annheg oherwydd eu hoedran a'r

modd y mae hyn yn tanseilio'u hunan-barch, eu hunan-hyder, ac ansawdd eu bywyd.

O ganlyniad, mae seminarau hyfforddi pellach wedi'u cynllunio i'w cynnal ledled Cymru er mwyn meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth ymysg darparwyr gwasanaethau cyhoeddus am y ffyrdd y gallant fynd i'r afael ag oedraniaeth a gwahaniaethu. Bydd y seminarau wedi'u hanelu'n arbennig at weithwyr proffesiynol sy'n gweithio ar ran pobl hŷn a'r rhai sy'n gyfrifol am ddylunio gwasanaethau a'u darparu.

Mae'r seminarau hyfforddi wedi'u dylunio i sicrhau bod y cyfranogwyr yn deall oedraniaeth a'i heffaith ar bobl hŷn, yn ogystal â'r ffyrdd y mae rhagfarnau a thybiaethau anymwybodol yn gallu effeithio ar y broses o ddylunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus.

Mae'r hyfforddiant hefyd yn nodi pwysigrwydd mabwysiadu dull o weithredu ar sail hawliau wrth ddarparu gwasanaethau a'r modd y mae hyn yn gallu arwain at ddeilliannau gwell i bobl hŷn.

Mynd i'r afael â bylchau yn y gyfraith sy'n effeithio ar bobl hŷn

Wedi iddi ganfod nifer o faterion yng nghyswllt system gyfreithiol y DU sy'n golygu mai mewn achosion prin y bydd y rhai sy'n cyflawni troseddau yn erbyn pobl hŷn yn cael eu cyhuddo, eu herlyn neu eu heuogfarnu, bydd y Comisiynydd yn gweithio gyda Chomisiwn y Gyfraith i archwilio'r ffyrdd y gellir cryfhau'r gyfraith i sicrhau nad yw oedran unigolyn yn parhau i fod yn ffactor sy'n pennu a yw'n cael ei gefnogi a'i amddiffyn neu beidio gan y system cyfiawnder troseddol.

Gwella ansawdd gwasanaethau cyhoeddus a chymunedol

Yn dilyn proses helaeth o ymgysylltu â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (a elwid yn Fyrddau Gwasanaethau Lleol gynt) ledled Cymru i sicrhau bod yr asesiadau o lesiant a'r cynlluniau llesiant a fydd yn cael eu datblygu o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn adlewyrchu anghenion pobl hŷn ac yn mynd i'r afael â'r anghenion hynny, bydd y Comisiynydd yn cyhoeddi canllawiau ffurfiol i gefnogi ymhellach ddatblygiad yr asesiadau a'r cynlluniau.

Eiriolaeth Annibynnol

Er gwaethaf y rôl hanfodol a chwaraeir gan y gwasanaethau eiriolaeth annibynnol wrth ddiogelu pobl hŷn a'u cefnogi i gael dewis a rheolaeth dros eu bywydau, mae mynediad at eiriolaeth broffesiynol annibynnol yn amrywio ar draws Cymru.

Er mwyn ymgorffori'r werth a phwysigrwydd eiriolaeth broffesiynol annibynnol o fewn darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus , bydd y Comisiynydd yn cyhoeddi ei disgwyliadau er mwyn sicrhau bod hawliau pobl hŷn yn cael eu cadarnhau o dan y gyfraith.

Heneiddio'n Dda yng Nghymru

Bydd Cam Dau o Raglen Heneiddio'n Dda yng Nghymru yn parhau yn ystod 2016-17, a hynny gyda phartneriaid cenedlaethol – gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Lleol, y sector gwirfoddol a'r Comisiynwyr Heddlu a Throsedd – gan nodi amryw o ymrwymadau i gyflawni newidiadau a gwelliannau o dan y pum thema allweddol ynghylch Heneiddio'n Dda (cymunedau sy'n gyfeillgar i oed, cymunedau cefnogi pobl â dementia, atal cwmpïadau, unigrwydd ac arwahanrwydd, cyfleoedd ar gyfer dysgu a chyflogaeth).

Bydd gwaith yn parhau hefyd ar ddatblygu ymhellach rwydweithiau lleol Heneiddio'n Dda a chynorthwyo unigolion a grwpiau lleol i weithredu drostynt eu hunain i hyrwyddo cynhwysiant ac annibyniaeth, yn ogystal â chynnal eu gwydnwch eu hunain, drwy gyfrwng cymorth uniongyrchol a thrwy barhau i ddatblygu cyngor ac adnoddau arbenigol y gall unigolion gael gafael arnynt a'u defnyddio'n rhwydd. Bydd hyn yn cynnwys datblygu rhwydwaith o hyrwyddwyr lleol Heneiddio'n Dda yng Nghymru, y maent hwythau'n bobl hŷn, a fydd yn gallu lledaenu camau gweithredu lleol ymhellach.

Ymgysylltu â phobl hŷn ledled Cymru

Bydd y Comisiynydd a'i thîm yn parhau i deithio i bob cwr o Gymru i ymgysylltu ag ystod amrywiol o bobl hŷn a sicrhau bod eu lleisiau'n llywio ac yn nodweddu gwaith y Comisiynydd.

Bydd y Sioe Deithiol Ymgysylltu hefyd yn galluogi'r Comisiynydd i sicrhau bod pobl hŷn ledled Cymru yn gwybod am ei rôl, ei gwaith a'i blaenoriaethau, a'r ffyrdd y mae'n gallu darparu cefnogaeth a chymorth uniongyrchol iddynt drwy gyfrwng ei Thîm Gwaith Achos.

Bydd y Comisiynydd hefyd yn parhau i ymgysylltu â phobl hŷn drwy gyfrwng grwpiau a sefydliadau mwy ffurfiol i bobl hŷn, fel Fforymau Strategaeth 50+ Awdurdodau Lleol, y Fforwm Partneriaeth Cenedlaethol, Confensiwn Cenedlaethol y Pensiynwyr, Cynghair Pobl Hŷn Cymru, Cymru Bywiog, a Senedd Pobl Hŷn Cymru.

Dylanwadu ar Bolisiau, Deddfwriaeth ac Arferion

Yn ychwanegol at y gwaith a nodir uchod, bydd y Comisiynydd yn parhau i ddylanwadu ar ystod eang o bolisiau, deddfwriaeth ac arferion drwy gyfrwng cyfarfodydd parhaus ag Ysgrifenyddion a Gweinidogion Cabinet Cymru, Aelodau'r Cynulliad a Swyddogion, drwy ddarparu ymatebion i ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol, a thrwy roi tystiolaeth i Bwyllgorau'r Cynulliad Cenedlaethol.

Bydd y gwaith hwn yn sicrhau bod lleisiau a phrofiadau pobl hŷn yn cael eu hystyried wrth ddatblygu polisiau, a bod arferion dilynol yn adlewyrchu anghenion pobl hŷn ac yn cyflawni deilliannau cadarnhaol.

Gwybodaeth Bellach

I gael rhagor o wybodaeth am Raglen Waith 2016-17 y Comisiynydd, mae croeso ichi gysylltu â ni (mae'r wybodaeth am sut i gysylltu ar gael dros y ddalen).

Older People's Commissioner for Wales Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Mae Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru yn llais ac yn eiriolwr annibynnol ar gyfer pobl hŷn ledled Cymru.

Mae'r Comisiynydd a'i thîm yn gweithio i sicrhau bod gan bobl hŷn lais sy'n cael ei glywed, eu bod yn cael dewis a bod ganddynt reolaeth, nad ydynt yn teimlo'n unig nac yn dioddef gwahaniaethu a'u bod yn derbyn y cymorth a'r gwasanaethau sydd eu hangen arnynt.

Mae'r Comisiynydd a'i thîm yn gweithio i sicrhau bod Cymru'n lle da i heneiddio ynddo, nid i rai pobl yn unig ond i bawb.

Sut i gysylltu â'r Comisiynydd:

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Adeiladau Cambrian
Sgwâr Mount Stuart
Caerdydd
CF10 5FL

Ffôn: 029 2044 5030
E-bost: gofyn@olderpeoplewales.com

Gwefan: www.olderpeoplewales.com

Trydar: [@comisiwnphcymru](https://twitter.com/comisiwnphcymru)